

Jinorotka

La gelée

Der Reif

Jindřich Štyrský

ARTIFICIELISME

Štyrský & Toyen

Kubismus byl výsledkem tradičního malířství, jež dělilo malbu na figurální, krajinná a nature morte s rozdílem důkladnosti v popisu. V podstatě byl novou metodou a technikou zobrazování. Klam optické perspektivy nahradil klamem reality rozložené do prostoru. V celku se díval na obraz modelem. Formy obrazu kryly se s podobou reality, a kde nebylo této možnosti, vznikala deformace. Analýze reality vedla k jejímu zrcadlení a duplikátu. Kubismus otáčel realitou, místo aby uvedl v pohyb imaginaci. Když dospěl maxima reality, shledal, že nemá křidel. Oči, jež se zrněhla stávaly sensitivními, šilhaly neustále k obrazu svého původu, proto následoval nelogický návrat „k přírodě“. Přesto dal kubismus malířství neomezené možnosti.

Artificielismus přichází s obrácenou perspektivou. Nechá váje realitu v klidu, usíluje o maximum imaginativnosti. Aniž manipuluje realitou, může se jí neustále těšit, nemaje ambicí porovnávat čepici clowna k tělesu, jež síce nemá jiného původu než abstraktní neomylnost, která však stačí k ukojení básníků sběhlých v mystifikacích. Zrcadlo bez obrazu, Artificielismus je ztotožněním malíře a básníka. Nejuje malířství jako pouhou formovou hru a zábavu očí (bezpředmětné malířství). Nejuje malířství formově historisující (surréalismus). Artificielismus má abstraktní vědomí reality. Nepopírá existenci reality, ale neoperuje s ní. Jeho zájem je soustředěn na POESII, jež vyplňuje mezery mezi reálnými formami a již realita vyznačuje. Na la-

Akoarium

Toyen

Aquarium

tenzí poesii interiérů reálných forem reaguje kontinuálně pozitivní. Exteriér je určen poetickými percepcemi vzpomínek (kontinuita negativní). Vzpomínkami na vzpomínky. Imaginace ztrácí reálnou spojitost. Dedukování vzpomínek bez připojení paměti a zkušenosti připravuje obrazu koncepci, jejíž výtažek a zhuštění vylučuje už samo jakékoli zrcadlení a umísťuje vzpomínky do imaginárních prostorů.

Vzpomínka je prodloužením vjemu. Jestliže se vjemy při svém vzniku transfigurují, stávají se vzpomínky abstraktními. Jsou výsledkem vědomého výběru, popírajícího fantasií a procházející vědomím, aniž se otisknou a aniž zmizí.

Výslednicí abstraktních vizuálních vzpomínek ve stadiu prolínání jsou nové útvary, nemají nic společného s realitou ani s uměnou přírodou. Toto stadium neshoduje se s receptivním a pasivním stavem umělých rájů ani s náhodnou logikou abnormálních jedinců.

Funkce intelektu je vnější a konečná. Organizuje a disciplinuje a do jisté míry císuluje mohutnost afektivního konstatování. Proces *identifikace malíře a básníka* je vnitřní, nedělitelný a simultánní.

Artifciální obraz není vázán na realitu v podmínkách času, místa a prostoru, proto nedává asociativních představ. Realita a formy obrazu působí na sebe silou odtahivou. Čím větší je poměr jejich vzdálenosti, tím vizuálně dramatictější stává se emotivnost, vznikají analogie emocí, jich spojitě vinění, ozvěny vědy vzdálenější a složitější, takže při pokusu konfrontace reality s obrazem připadají si obě naprosto cizí.

Artifciální obraz dává poetické emoce nejen optické a vazuje sensibilitu nejen vizuální. Odvádí diváka z kolotoče jeho obvyklé představitivosti, boží systém a mechanismus souvislých představ. Artifcielismus abstrahuje reálné prostory. Vzniká prostor univerzální, často nahrazený plošnými distancemi, takže formy jsou vázány distanc-

ně. Barva sama v sobě prodělala světelný proces, takže anomálie reptyčného a kondenzovaného světla nemají na ni vlivu. Hodnota valérů a transportování vyvolává lyrickou atmosféru.

Sestava obrazu, vzniklého z desinteresu k realitě, předpokládá úplné vědomí a je závislá na konkrétní logice umělecké mal-

by. Je naprosto definitivní, neměnitelná a statická. Formy v obraze kryjí se s představami vzpomínek. Pojmenování obrazu není opsáním ani návrhem sjetu, ale udáním charakteru a direktivou smoci. Sazet je ztožňm s obrazem. Jeho formy se vysvětlují samy sebou.

Kvĕten 1927.

FRONTA

Mezinárodní sborník
soudobé kulturní ak-
tivity
Ukázky vyobrazení

Fronta. (Autoreferát a epilog.) Když jsme před rokem sestavovali definitivní plán její, bylo nám jasno, že „Fronta“ bude levou frontou, a že do ní patří ti, kdož pracují pro kulturu pŕísti socialistické společnosti, ať to vědí či ne, ať to chtějí či ne, a pak ti, kteří účelně pracují k tomu, aby tato společnost byla uskutečňena. Byla to pŕilŕi zodpovědná práce, posuzovati s tohoto stanoviska lidi a jejich práci. I byli jsme liberální, i tam, kde za svou osobu bychom byli rádi odmítli. Neboť chtĕli jsme pŕedevším informovati, dáti do rukou myslivému človĕku materiál, aby mohl z něho studovat (a v té úplnosti sotva kde byl shromáždĕn), nemanifestovali jsme, nevychovávali, nevedli za ruku. Proto jsme vzali do „Fronty“ opravdové činy, ale i činy částečné, definitivnější a dočasné. Dvě tendence jsou snad ve „Frontĕ“ jasnĕ: proti „stabilisaci“ v umĕní a proti reakci. Vedli jsme úmyslnĕ ránu do živého, tam, kde třídní duchy je dnes nejsilnějši: vyslovili jsme své pochybnosti o umĕní, vypadli jsme proti starému romantickému obdivu umĕní, považujice to za svou povinnost s hlediska svého svĕtového názoru. Nemí proto divu, že se ozvali ti, kteří věří dosud ve veliké poslání umĕní: skupina německých abstraktivistů — (ve „Sturmu“). Zde nelze debatovati. Naše pŕe-

svĕdĕní, že změna společenského řádu je nezbytnou podmínkou dalšího rozvoje kultury, nemá se s zmĕnitĕlými tvrzeními o výchovné moci a úloze umĕní. Ovĕm: chtĕli jsme také konečně jednou probojovati názor, že umĕní není věci rozumu, části ideologické nadstavby, ale něčím hlubĕším. — A vši práci avantgardy nechĕli jsme užívatí obdivného tónu. Chĕli jsme zkrátka vykonati kus nelibivĕ a nepopulární práce: ujasniti pojmy. Pŕimĕti čtenáři, aby sám mysleli, soudili, hledali.

Kritická odevra byla opravdu slabá. Nebyla snad „Fronta“ dosti vyzývavá, aby pobouřila? Či nedovedou se naši odpůrcové už vůbec opravdové s námi vyrovnati? Zato co čteme řadu dopisů z ciziny, co v Německu se s „Frontou“ polemizuje, co se jeví o „Frontu“ zájem v SSSR, Rumunsku, Polsku, Holandsku, Finsku, mohli jsme čísti zatím jedinĕ poctivĕ vyrovnání s „Frontou“: byl to dopĕs dělníka — ze řaláři. Není to symptomatické? Naše, spolupraĕe avantgardy, odevra mezi čtenáři z řrobnĕ inteligence, hlavnĕ učitelĕ, až daleko ze Slovenska, je nám odměnou za podnik, jež jsme svĕpomocně podnikli, kdyžĕ nevíra nakladatelů v mladou generaci byla by „Frontu“ pohřbila. — Odbĕratelĕ jsou vĕdy nejlepšim svĕdĕctvím. B. Václavĕk.